

Protocol medicijnverstrekking en medisch handelen

Maart 2014

Inhoudsopgave

	Blz.
1 Inleiding	3
2 Medicijnverstrekking en medisch handelen	4
2.1 De leerling wordt ziek op school	4
2.2 Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties	5
2.3 (Reguliere) medische handelingen	6
3 Bijlagen	8
Bijlage 1: Toestemmingsformulier	9
Bijlage 2: Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op school	10
Bijlage 3: Hoe te handelen bij een calamiteit	12
Bijlage 4: Handelingen waarvoor de wet BIG geldt	13

Algemene opmerkingen:

- Dit protocol is opgesteld volgens richtlijnen van de GGD
- Waar ouders staat, worden ouders of verzorgers bedoeld

1 Inleiding

Personeelsleden op scholen van CVO Groep worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgen scholen steeds vaker het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Met het oog op de gezondheid van leerlingen is het van groot belang, dat personeelsleden in alle situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Personeelsleden en de schoolleiding moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze foute handelingen of vergissingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom geeft CVO Groep in dit protocol aan hoe scholen in deze situaties kunnen handelen.

Uitgangspunt van dit protocol is dat **er geen medicijnen** worden verstrekt aan leerlingen.

Dit protocol wordt gepubliceerd op de website van de school en in de schoolgids.

2 Medisch handelen en medicijnverstrekking

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

1. De leerling wordt ziek op school
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek
3. Medische handelingen

Dit protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden.

Voor de individuele leraar geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren, waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht.

2.1 DE LEERLING WORDT ZIEK OP SCHOOL

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of andere soorten pijn. Ook kan een leerling bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. In zijn algemeenheid geldt dat een personeelslid niet over de deskundigheid beschikt om een juiste diagnose te stellen. Uitgangspunt is dat er geen medicijnen worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden naar huis gaat. Er wordt op de scholen van de CVO Groep dus ook **geen paracetamol** verstrekt, tenzij bij hoge uitzondering.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. De school rekent erop dat ouders telefonisch bereikbaar zijn.
2. Een medewerker van de school zorgt ervoor dat de leerling onder toezicht blijft tijdens het organiseren van opvang (zoeken van contact met de ouders).
3. De medewerker die de leerling opvangt zoekt, in samenspraak met de receptie, onderwijsassistent of leerling-administratie eventuele medische informatie over de leerling op.
4. Een medewerker neemt contact op met de ouders (of het aangegeven contactadres) om te overleggen wat er moet gebeuren (komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts of het ziekenhuis, etc.).
5. De medewerker die de leerling opvangt, schat in of de medische zorg dusdanig is, dat een oordeel van een arts vereist is en belt dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en in noodgevallen met 112.
6. Bij punt 4 wordt de betreffende conrector of teamleider ook op de hoogte gesteld.

Uitgangspunt is: men handelt zo zorgvuldig mogelijk en conform protocol, dat aan alle personeelsleden is uitgereikt en waarvan de ouders kennis kunnen nemen via de website van de school.

2.2 HET VERSTREKKEN VAN MEDICIJNEN IN NOODSITUATIES

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën.

Ouders vragen dan soms aan de schoolleiding of een personeelslid deze middelen wil en kan verstrekken. Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling. De CVO Groep neemt het volgende standpunt in:

- a) op school worden geen reguliere medische handelingen verricht;
- b) scholen verstrekken geen regulier toe te dienen medicijnen, waarvan (het vergeten) toe (te) dienen ervan een levensgevaarlijke situatie oplevert. Het is daarmee aan de ouders om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met de school (ruimte, tijd, etc.) worden vastgelegd¹;
- c) voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (notenallergie, bijensteken etc.), kan bij de inschrijving van deze leerlingen een formulier² worden ingevuld door ouders en schoolleiding om de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de plichten van ouders en school omschreven en daar tekenen beiden voor.

De ouders tekenen ervoor dat zij:

- a) het formulier volledig naar waarheid invullen en zo nodig een verklaring van de behandelend arts bijvoegen;
- b) het initiatief zullen nemen om met de personeelsleden (die na overleg met de schoolleiding vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen), in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken;
- c) het initiatief zullen nemen om minimaal 2 x per jaar de voortgang met deze personeelsleden te bespreken;
- d) bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken;
- e) direct contact op zullen nemen met de school bij verandering in de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden of de medische handeling moet worden uitgevoerd;
- f) ervoor zorgen dat voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig zijn;
- g) zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen.

De schoolleiding van de school tekent ervoor dat:

- a) er zorg voor wordt gedragen dat het bovengenoemde formulier met de afspraken op een voor alle betrokkenen bekende, duidelijke plaats is opgeborgen;
- b) er zorg voor wordt gedragen dat er een ruimte beschikbaar is;

Op het formulier worden daarnaast de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt verder vastgelegd. Door het formulier zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders duidelijk aan wat voor het welzijn van hun kind belangrijk is, en de school weet precies wat moet worden gedaan en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

---

¹ Zie bijlage 2

² Zie bijlage 1

LET OP: het invullen en ondertekenen van het formulier, vrijwaart nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan! Met het protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Personeelsleden moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daartoe nooit gedwongen worden.

2.3. (REGULIERE) MEDISCHE HANDELINGEN

Wanneer wordt overgegaan tot het laten uitvoeren van medische handelingen door een personeelslid van de CVO Groep, neemt de schoolleiding / het bestuur daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich, waarbij de consequenties van die keuze moeilijk te overzien zijn. Bovendien moet voor het uitvoeren van bepaalde medische handelingen een bekwaamheid zijn verworven volgens de Wet BIG (zie voor achtergrondinformatie bijlage 4).

De CVO Groep vindt dat personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de rector / directeur, de ouders en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute situaties mogelijk is om toch medisch te acteren³. De medewerking die in dat geval zal worden verleend, bestaat uit het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie.

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetabletten of sondevoeding etc. als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, te allen tijde door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van de CVO Groep.

Ouders overleggen in dat geval van te voren met de schoolleiding over:

- wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- de ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee de afspraken worden gemaakt);
- wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

De afspraken m.b.t. bovengenoemde punten worden, gezien de ingrijpende handelingen die verricht moeten worden, schriftelijk vastgelegd en alle documenten m.b.t. medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen worden door de ouders ondertekend.

---

³ Zie bijlage 4

3 Bijlagen

Hieronder staan de bijlagen genoemd die op de volgende bladzijden zijn te vinden. Als de bijlage een formulier is dat door de ouders ingevuld dient te worden dan is dat formulier te downloaden van de website van de school of op school op te vragen.

Bijlage 1: **Toestemmingsformulier**

Het betreft afspraken over hoe de school zal handelen voor het geval een leerling ziek wordt op school. Het gaat voor dit formulier niet om specifieke medische situaties. N.a.v. de gegevens die worden ingevuld, kunnen wel gesprekken volgen met ouders voor het organiseren van de zorg die nodig is voor een leerling.

Bijlage 2: **Afspraken m.b.t. medische handelingen op school**

Dit formulier vullen ouders en school in als er afspraken zijn gemaakt over noodzakelijke medische handelingen die door medewerkers van de school worden verricht.

Bijlage 3: Hoe te handelen bij een calamiteit

Deze bijlage beschrijft welke richtlijnen er zijn als een medewerker van de school medicijnen moet toedienen aan een leerling of een medische handeling bij een leerling moet verrichten.

Bijlage 4: Handelingen waarvoor de wet BIG geldt

Deze bijlage geeft aan voor welke handelingen voorgeschreven bekwaamheidseisen bestaan en alleen verricht mogen worden door artsen of daartoe opgeleide verpleegkundigen. BIG staat voor Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg.

Bijlage 1

Verklaring Toestemming tot handelwijze voor als de leerling ziek wordt of gewond raakt op school

Het kan voorkomen dat uw kind gezond naar school gaat en tijdens de schooluren ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt geprikt of iets dergelijks. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met u als ouders, verzorgers of met een andere, door u aangewezen, persoon.

Een enkele keer komt het voor dat al deze personen niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet, zal de school een zorgvuldige afweging maken waar uw kind gebaat bij heeft en zal er bij twijfel altijd een arts geconsulteerd worden.

Op dit formulier kunt u aangeven met welke personen achtereenvolgens contact gezocht moet worden als de ouders niet bereikbaar zijn.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling:		Geb. datum:
Naam ouder/verzorgers: (1 ^e waarschuwingsadres)		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
Naam huisarts:		Tel. nr.:
Te waarschuwen als ouder/ verzorgers niet bereikbaar is		
1 Naam: Relatie tot leerling:		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
2 Naam: Relatie tot leerling:		Tel. thuis:
		Tel. werk:
		Mobiel nr.:
Mijn kind is overgevoelig of allergisch voor:		

U, ouders/verzorgers, bent verplicht, en ervoor verantwoordelijk, ervoor te zorgen dat de gegevens op dit formulier zolang uw kind bij ons op school zit, actueel zullen blijven en op school aanwezig zijn. Het is voor de gezondheid van uw kind, van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

Om die reden verklaart u dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de directie van de school.

Ondertekening door ouders/verzorgers:

Naam:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Bijlage 2

Afspraken m.b.t. het uitvoeren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot uitvoering van de zogenaamde 'medische handelingen' op school bij:

Naam leerling:		Geb. datum:		
Adres:				
Postcode en woonplaats:				
Naam ouder/verzorger:		Tel. thuis:		
		Tel. werk:		
		Mobiel nr.:		
Artsen				
Naam huisarts:		Tel.nr.:		
Naam specialist:		Tel.nr.:		
<p>Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd:</p> <p>_____</p> <p>door de vader/moeder/een derde *), namelijk _____ (naam) te bereiken op _____ (telefoonnummer), geen personeelslid van CVO Groep.</p> <p>*) doorhalen hetgeen niet van toepassing is</p>				
Beschrijving medische handeling:				
Deze handeling is nodig vanwege aandoening/ziekte				
Frequentie van handeling:				
In lokaal / kamer met nr.:				
Bij vaste momenten:	om	uur	om	uur
	om	uur	om	uur
Of in een situatie van: (shock, allergie, acute...)				
Aanvullende opmerkingen:				

Zie ommezijde.

Verder is afgesproken dat:

- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarover de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de school;
- de ouders bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt.

De ouders/verzorgers zijn verplicht en ervoor verantwoordelijk dat de gegevens van dit formulier, zolang uw kind bij ons op school zit, actueel is en draagt er zorg voor dat de noodzakelijke gegevens altijd op school beschikbaar zijn. Het is van groot belang dat de gegevens actueel blijven.

U verklaart om die reden dan ook dat u veranderingen direct zult doorgeven aan de teamleider of conrector van de school.

Ondertekening

Datum: _____

Plaats: _____

Ouder/verzorger:

Namens de school:

Naam: _____

Naam: _____

Functie: _____

Handtekening:

Handtekening:

Hoe te handelen bij een calamiteit.

Hoe moet een school handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een leerling in een acute situatie;
- het uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen

- 1 Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen.
- 2 Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand.
- 3 Bel direct de huisarts in de buurt en als bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling.
- 4 Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- 5 Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische handeling' de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
- 6 Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  - . naam van de leerling;
  - . geboortedatum;
  - . telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon;
  - . naam + telefoonnummer van huisarts/specialist;
  - . ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- 7 Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  - . leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
  - . vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd;
  - . in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

Bijlage 4:

Handelingen waarvoor de wet BIG geldt.

BIG staat voor: Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg. De Wet BIG geeft regels voor beroepen in de gezondheidszorg en biedt personen bescherming tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen.

Het BIG-register is een onderdeel van de Wet BIG. BIG-handelingen zijn handelingen die risicovol zijn, zoals het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en door verpleegkundigen die hiervoor een bekwaamheidsverklaring moeten hebben. Met het delegeren van het verrichten van deze handelingen aan personeelsleden in het onderwijs, moet met grote zorgvuldigheid worden omgegaan. Een specialist kan een personeelslid handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet tot gevolg dat dit personeelslid niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; hij of zij blijft wettelijk aansprakelijk. Het verzekeren van dit risico is bij sommige verzekeringsmaatschappijen mogelijk.

Een arts kan een personeelslid bekwaam verklaren voor het uitvoeren van een medische handeling en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts geeft deze bekwaamheidsverklaring voor een bepaalde tijd af. Wanneer de termijn van de verklaring is overschreden, moet de arts opnieuw de bekwaamheid testen.

Het hebben van een medisch handelingsprotocol op school is belangrijk. Het volgen van de werkwijze van dit protocol sluit niet uit dat een personeelslid civielrechtelijk aansprakelijk gesteld en vervolgd zou kunnen worden voor het (foutief) verrichten van medische handelingen bij calamiteiten. Zelfs als ouders het personeelslid toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind kan het personeelslid verantwoordelijk worden gesteld voor zijn acties, als het fout gaat. De CVO Groep heeft er om die reden voor gekozen om reguliere medische handelingen waarvoor een BIG registratie nodig is, **niet** door personeelsleden te laten uitvoeren.

Waar het gaat om levensreddende medische handelingen als gevolg van een acute allergie of shock, worden er individuele afspraken gemaakt tussen schoolleiding, ouders en een aantal specifieke personeelsleden, die hier vrijwillig voor kiezen.

Over het verzekeren van het risico dat deze personeelsleden lopen, moet dan een besluit genomen worden. Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen, dan moet direct contact gezocht worden met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bel bij (het vermoeden van) een ernstige situatie, direct het landelijk alarmnummer 112. Bel bij twijfel altijd 112.

Er moet tevens voor gezorgd worden dat alle relevante gegevens van de leerling eenvoudig beschikbaar zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van de leerling. Meldt verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waargenomen zijn.

De wet BIG is niet van toepassing, als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen en is in dat kader ook altijd aansprakelijk voor zijn (niet) handelen.